

ACC. N:R M. 8466: 1-5.

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Fr. Alma Andersson*
fru Betty Persson

Härad:

Adress: *Holmgat. 30 b, Malmö*

Socken: *Malmö*

Berättat av: *Desamma*

Uppteckningsår: *1941*

Född år i *Malmö*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Minnesuppteckningar fr. Malmö

Maluska huset s. 2.

Bekänning av Maluska

och maluska-budet s. 2-3

Spöke i den maluska festigheten s. 4-5.

Skriv endast på denna sida!

M. 8466 / 1.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Malmö den 31 okt. 1941.

Skånska Dagbladet

På uppdrag av min moster och moder, gamla Malmöbor, har jag nedtecknat några minnen från det gamla Malmö, till Eders pristävlan. Har det något värde för Edet är det roligt, för mig har det varit intressant att få en inblick i vad man då kunde få uppleva. Inte minst viljöschildringen har sitt intresse för en nutida Malmöbo. Sk. Dagbladet är att gratulera till uppslaget.

Om detta manus kommer att inbringa sina upphovsmän det om skriva bokverket vare jag tacksam om samma adresseras till dem båda enligt nedan, enär de gemensamt gett stoff åt skildringen.

P. S. N.

Adress: Fr Alms Andersson
Fru Betty Persson
Skolgatan 30b
Malmö

Det som här kommer att berättas gör inte anspråk på att vara något märkligt, det är på sin höjd en enkel genrebild från det Malms^{hus} som var, eller rättare ett mycket begränsat avsnitt av samma. En bild, vars egentliga intresse ligger i att den byggnad som intar den centralpunkten ännu finnes kvar dhuru nu inöversedd i en viljö^{er} som vida skiljer sig från den som nu skall beröras.

Huvudrollen, om detta uttryck kan tillätas, innehaves av den tvåvåningiga byggnad som ligger i hörnet av Södra Förstads och Friisgatorna och som troligen uppfördes omkring år 1870, det på den tiden s.k. Malmska huset. Namnet härleder sig från den dåvarande innehavaren, f. ö. också husets byggherre, en hos Kockums anställd gjutare och hans hustru, "Mor Malms".

Innan vi gå till skildringen av händelserna i samband med denna byggnad är det kanske på sin plats att i korta drag skissera upp det avsnitt av staden i vilket samma låg. Dess omgivning nu, huset ligger som nämnt kvar, skiljer sig vida därifrån.

Södra Förstadsstaten fanns men bestod på den tiden av låga evvåningshus, de flesta med trädgård framför eller bakom. Friisgatan fanns ej. Snett emot nu nämnda fastighet låg Wen kvarna, troligen den "Mölla" efter vilken stadsdelen Mölllevången fått sitt namn. Intill kvarnen låg en tid en mindre uteservering med öl som huvudsakligaste utskänkning.

Runt omkring lågo åkrar och ängar och där nu St Johanneskyrkan reser sig (ungefär på den plats där Claus Mortensen först predikade reformertionen) höljade sädesfälten. Gatan sträckte sig ut till det nuvarande Fisktorget där en av alla äldre Malms^{hus}ber känd köpsman, Grynd^{skö}ndlare Mattsson, residerade. Hos honom så s t e men helt enkelt köpa sina ärtor på den tiden, hur lång vägen ditut än ~~var~~ tycktes vara.

En bit österut låg Wenbjön, så som nu skola, efter att tidigare ha tjänstgjort bl. a. som utvärshus. Mölllevångsstaten fanns redan då och för inte så länge sedan revs ett av den tidens hus vid denna gata,

den fastighet som innehålls av barberaren Jensen, "Danske Jensen".
För att lämna plats åt "Hyresgästernas" Kattkärrs komplex. Alltså
hörnet av den forna Tallgatan, sedermera omdöpt till Willewångsgatan,
och S. Förstadsgratan. Norrut där nu Triangeln ligger lågo en del lant-
ställen, såsom Kockums och Lindékrensens.

En detalj som i vår tid med dess moderna och hygieniska affärslokaler
förtjänar omnämnas är de små affärer som på den tiden lågo längs bl. a.
S. Förstadsgratan. Så låg vid denna gata, strax intill det forna s. k.
Gladahuska huset (sedermera Gröna Lund) en ganska originell liten
butik. Innehavarskan disponerade en tvårumslägenhet. Den rummet uthyrdes
och det andra tjänstgjorde som affärslokal. I detta rum satt inne-
havarsken och sålde sina varor. Men det originell med det hela var
att kunderna fingo betjäna sig själva varefter likviden lämnades till
affärens ägarinna. Av den enkla anledningen att vederbörande var så
fet att hon ytterst ogärna rörde på sig. Samtidigt tillhörde hon
kverulanternas skara och älskade att jämsa sig över tillverens besvär-
ligheter till den grad att hon ej hann med att intressera sig för en
sådan detalj som expedierandet av kunder. Affären gick ändå. Det är
svårt att tänka sig en dylik "servis" numera, trots att i viss ut-
sträckning "självetjänandets idé" lamcerats.
I en annan dylik typisk "affär" expedierade en dam dricka, snus etc.
i den korridor, eller rättare "gång" som skilde hennes rum och kök åt.
Belvningen av gatan ombesörjdes givet vis ^{med} af fot ogen.
Här i denna miljö låg det i ingressesen omnämnda "Melmska huset" och
det är om detta vi nu skola berätta några episoder. Den som nu stannar
främför byggnaden ifråga finner nog inte något märkvärdigt med den.
Men på den tid det här rör sig om, 1870 till 1880, var det något
annorlunda. Då spökedde det nämligen där och det är närmast vi nu skola
berätta ett slag.

För att påmindras att det inte rör sig om hörsägener "överså vi nu till att berätta i jämförelse, enär jag själv sett ifrågesvarande "spöke".

Den hittills använda "vi"formen beror på att skildringen gemensamt skjorts av mig och min syster, båda Malmbör av ~~knäkta~~ ^{fjärde} generationen.

En dag då jag tillsammans med min moder pumpade vatten (med tillhjälp av en trädump) råkade jag kasta en blick bort mot dörren till vår trädumpstäng. Förvånad såg jag en gestalt stå där, iklädd svart klädning, vit mössa med hängande band. Då jag fäste min moders uppmärksamhet på den främmande kvinnan fick jag veta att det var husets "spöke" jag sett. Jag hade svårt att glömma henne och att jag inte var ensam om synen fick jag erfordra en tid efteråt då en morbror till mig som tillfälligt bodde hos oss en kväll kom inrusande i vårt rum och bad om en lampa. Då han kommit in i sitt rum hade han sett en kvinna ligga på soffan. Klädseln stödde med den jag sett tidigare. Då han återvände med lampan var hon försvunnen. Sedanmera hörde vi ofta hur någon gick i källaren. En natt hörde jag någon som bankade tvätt i tvättstugan men då vi sågo efter fanns gifvet vis ingen där. Man omtalade att en kvinna i ~~knäkta~~ huset en kväll gått ut på gården och till sin häpnad sett hela gårdsplanen fylld av brädstegar. Hur hon gick kunde hon inte finna rätt på sin dörr tills plötsligt ett litet barn stod framför henne. Barnet tog henne vid handen och ledde henne rätt.

I samma hus bodde en änkefru som blev sjuk och endast kunde förflyttas sig med hjälp av krycka. Då hon dog fick hyresgästerna uppelav den sensationen att hennes krycka dansade omkring på vinden. Man hörde tydligt hur den dunkade mot tressbottnen och en dag flög den ut genom ett fönster bort på en åker inbill, där den återfanns. Detta har jag dock icke själv sett. Hon efterlämnade tvänne dotttrar och en son. Då det emellertid flera gånger hände att moderen gick och väntade på dem

^{från åker}
när de kommo hem sent kunde de inte utmärka längre utan flyttade. Sedan

hördes hon inte av mera.

Ja det var spökerierna i "Rike Malm" hus. Även om de inte vore så sensationella som till ex. Kalendrespöketets bravader (Kvinnan som ej hade ro om på sin dödsbädd utan på nättarna dansade i sin bestad så att hon slet upp de strumpor hon av någon anledning iklättes som lik) så äro de dock ett exempel på vad man på den tiden kunde uppleva i ett gammalt Malmöhus.

Jag påminneterar att jag själv och min syster upplevt dessa s.k. "spökerier" och alltså inte nedbecknat hörsägnar. Hur det numera är i denna fastighet vet jag inte enär jag mistat kontakten med folket där. F.ö. äro de som då vore med inte mera till, de ha alla gått dit "spökerier" eventuellt kunna förklaras. Men jag och min syster ha velat nedbeckna denna historia om ett gammalt Malmöhus och ha gjort det med hjälp av min systers son som på så sätt en gång kanske skall kunna berätta det för sin son. Ännu är han för liten att förstå vad det gäller men kanske skall han en gång säso tillhörande den sjätte generationen av en Malmöfamilj uppskatta den. Och kanske kan historien väcka till livs ett och annat minne hos någon annan gammal Malmöbo.

Alma Andersson
Betty Persson